

ἄνδρας οἰκείους καὶ ἱκανούς, αὐτὸς δὲ ἀπῆλθεν εἰς Νίκαιαν ἵνα οὐδετερώσῃ τὰς ἐνεργείας τῶν ἀνταρτῶν εἰς τὰς δυτικωτέρας χώρας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐφαινοντο οὗτοι κυρίως στηριζόμενοι. Τρόντι οἱ ἀντάρται οὗτοι, ἀφοῦ ἀνηγόρευσαν εἰς τὸ Ἀδραμύτιον τῆς Μυσίας τὸν βασιλέα αὐτῶν Θεοδόσιον ἐστρατολόγησαν ἔπειτα πολλοὺς ὁπαδοὺς εἰς τὸ θέμα τοῦ Ὀψικίου, ἦτοι εἰς τὴν Μυσίαν, τὴν Βιθυνίαν καὶ τὴν Φρυγίαν, ἔτι δὲ καὶ πολλοὺς Γοτθογραίικους, δηλαδὴ ἐξελληνισθέντας ἀπογόνους τῶν ἐν Φρυγίᾳ καὶ Λυδίᾳ γοτθικῶν ἀποικιῶν, συνέλαβον ὅσα ἐμπορικὰ σκάφη συνήντησαν μικρὰ τε καὶ μεγάλα καὶ προσῆλθον οὕτως ἀπὸ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης εἰς τὴν κατέναντι τῆς Κωνσταντινουπόλεως Χρυσόπολιν, περὶ τὰ μέσα τοῦ 715. Ἐκεῖθεν ἐπεχείρησαν ἐπὶ πολλοὺς μῆνας διαφόρους πρὸς τὸν βασιλικὸν στόλον συμπλοκὰς μέχρις οὗ ὑποχωρήσαντος, ὡς φαίνεται, εἰς τὸν Κεράτιον κόλπον τοῦ βασιλικοῦ στόλου διὰ τὸν χειμῶνα ἐπέτυχον νὰ διαπεράσωσιν εἰς τὰ μέρη τῆς Θράκης καὶ ἐπὶ τέλους διὰ προδοσίας νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸ τμήμα τῶν Βλαχερνῶν καὶ νὰ γίνωσιν οὕτω κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 716 κύριοι τῆς βασιλευσύης, ἣτις ἐπὶ τῆς ἀλώσεως ταύτης ἔπαθε τὰ πάνδεινα παρὰ τῶν ληστρικῶν ὁπαδῶν τοῦ Θεοδοσίου. Ἡ πόλις αὕτη, ἣτις μετ' ὀλίγον ἀντέστη εἰς ἅπασαν τοῦ κολοσσιαίου ἀραβικοῦ κράτους τὴν δύναμιν, περιέπεσεν ἤδη εἰς χεῖρας εὐαρίθμων στασιαστῶν· νέα αὕτη ἀπόδειξις ὅτι ἡ ἀπέναντι τῶν ξένων ἐπικρατοῦσα σωτήριος ὁμοφροσύνη μετεβάλλετο εἰς ὀλεθρίαν σύγχυσιν δοξασιῶν καὶ συμφερόντων ἐπὶ τῶν ἐμφυλίων διενέξεων.

Δυσεξήγητος δὲ εἶνε ἡ ἐν τῷ μεταξύ ἀπροξία τοῦ Ἀναστασίου ἐν Νικαίᾳ. Ἴσως ὁ ἄλλως ἱκανὸς καὶ δραστήριος οὗτος ἀνὴρ ἔστερεῖτο τῆς περὶ τὰ πολεμικὰ πράγματα προσωπικῆς δεξιότητος, ἣτις ἀπαιτεῖτο ἵνα καταβάλλῃ τοὺς ἀντιπάλους· ἴσως ὁ στρατηγὸς τῶν ἀνατολικῶν Λέων, εἰς τοῦ ὁποίου ἠλπισεν εὐλόγως τὴν συνδρομήν, ἡ ἀπησχολήθη ὑπὸ τῶν ἀραβικῶν ἐπιδρομῶν, ἡ δὲν ὑπῆρξεν εἰλικρινῆς πρὸς αὐτόν, πεποιθὼς ὅτι ἡ ἀρχὴ θέλει περιέλθει ἐξ ἀνάγκης εἰς αὐτόν, ἐκείνου πεσόντος. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ Ἀναστάσιος, ἅμα πεισθεὶς ὅτι οἱ ἀντάρται ἐγένοντο κύριοι τῆς βασιλευσύης, συνενόηθη μετ' αὐτῶν, ἔλαβεν ὑπόσχεσιν ὅτι δὲν θέλει πάθει τι δεινὸν καὶ παραιτήσας τὸ βασιλικὸν ἀξίωμα περιεβλήθη τὸ μοναχικὸν σχῆμα. Καὶ ἀληθῶς ὁ Θεοδόσιος, διατηρήσας αὐτὸν ἀβλαβῆ, ἐξώρισεν ἀπλῶς εἰς Θεσσαλονίκην. Ἀλλὰ ἂν ὁ Ἀναστάσιος ἐσώθη ἐπὶ τῆς πτώσεως αὐτοῦ, τὸ κράτος περιέστη ἤδη εἰς τὸν ἔσχατον κίνδυνον. Καὶ ἂν ὁ Θεοφάνης καὶ ὁ Νικηφόρος δὲν παρίστανον ἐκ συμφώνου οἰκτρὰν καὶ ἐπισφαλῆ τῶν πραγμάτων τὴν κατάστασιν, οἴκοθεν δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν τὴν παραλυσίαν εἰς ἣν περιῆλθεν ἡ πολιτεία ὡς ἐκ τῶν συνεχῶν ἐκείνων πολιτικῶν μεταβολῶν, καὶ ἐξαιρέτως ὡς ἐκ τῆς κακουργίας τοῦ Ἰουστινιανοῦ, τῆς ὁποίας τὰς πληγὰς δὲν ἐπρόφθασε νὰ θεραπεύσῃ ἡ σύνεσις τοῦ δυστυχῶς ὀλίγον βασιλεύσαντος Ἀναστασίου τοῦ Β'. Ἀναρχία φοβερὰ ἐπεκράτησεν εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῆς διοικήσεως· ἡ πειθαρχία τοῦ στρατοῦ ἐξέλιπε· πολλὰ ἐπαρχίαι ἐληλατοῦντο ὑπὸ τῶν πολεμίων· ὁ βασιλεὺς Θεοδόσιος ἦτο ἀνθρώπος ἐντελῶς ἀνάξιος τῆς ἀρχῆς· ὁ στρατηγὸς τῶν ἀνατολικῶν Λέων δὲν ἠθέλησε ν' ἀναγνωρίσῃ αὐτόν· μετὰ τοῦ Λέοντος συνετάσσετο καὶ ὁ στρατηγὸς τῶν ἀρμενικῶν ταγμάτων Ἀρτίβασδος· τὸ δὲ φοβερώτερον, οἱ Ἀραβες συμπληρώσαντες μετ' οὗ πολὺ τὰς παρασκευὰς αὐτῶν ἐπῆλθον μετὰ δυνάμεων κολοσσιαίων ἐπὶ τὴν πολιορκίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Οὐδεμία ἀνθρωπίνη δύναμις ἐφαίνετο ἱκανὴ νὰ σώσῃ τὸν χριστιανισμόν· καὶ ὁμοῦ οὕτως ἐσώθη· ἐσώθη, διότι κεκτημένος ἠθικῆς δυνάμεως, δι' ὧν οὐδ' ἐν τῇ ἔσχάτῃ ἐκείνῃ ἀμνηχανία δὲν ἔπαυσεν οἴκοθεν κατὰ τοῦ μω-